

Η συνεργατική μάθηση αναφέρεται στις εκπαιδευτικές μεθόδους στις οποίες ζευγάρια ή μικρές ομάδες μαθητών/τριών λειτουργούν μαζί για να ολοκληρώσουν έναν κοινό στόχο. Ο στόχος αυτής της συνεργασίας είναι να μεγιστοποιήσουν τις προσωπικές γνώσεις μέσω της αλληλεπίδρασης με τα άλλα μέλη της ομάδας που προσπαθούν για το κοινό όφελος. Οι δάσκαλοι με την εφαρμογή σκόπιμων συνεργατικών τεχνικών στοχεύουν να διορθώσουν αθέλητες κοινωνικές και εκπαιδευτικές προκαταλήψεις που ευνοεί ο σχολικός ανταγωνισμός.

Τα ουσιαστικά στοιχεία της συνεργατικής μάθησης

1. Θετική αλληλεξάρτηση: Οι μαθητές συνειδητοποιούν ότι συνδέονται ο ένας με τον άλλον με τέτοιο τρόπο ώστε όπου κάποιος δεν μπορεί να πετύχει μόνος του το κάνει με τη βοήθεια των άλλων και η επιτυχία του καθενός εξαρτάται από τη συμβολή όλων μέσα στην ομάδα.

2. Προώθηση της «πρόσωπο με πρόσωπο» αλληλεπίδρασης: Οι μαθητές εργάζονται μαζί κατά τέτοιο τρόπο ώστε να συμβάλλουν ο ένας στην επιτυχία του άλλου με την παροχή βοήθειας, την υποστήριξη του ενός προς τον άλλον, και με το να εμπνέει ο ένας τον άλλον. Αυτό το πλαίσιο περιλαμβάνει προφορικές εξηγήσεις για το πώς να λύσουν τα προβλήματα, διάδοση της γνώσης του ενός προς τον άλλον, έλεγχο της κατανόησης από τον ένα στον άλλο, συζήτηση των εννοιών που μαθαίνονται, σύνδεση της τρέχουσας με την προηγούμενη μάθηση.

3. Προσωπική και ομαδική υπευθυνότητα: Η ομάδα είναι υπεύθυνη για την επίτευξη του στόχου της. Κάθε άτομο είναι υπεύθυνο για την προσωπική συμβολή του στην ομάδα.

4. Διαπροσωπικές και μικροομαδικές δεξιότητες: Οι κοινωνικές δεξιότητες δεν αναπτύσσονται αυτόματα κατά τη διάρκεια της ομαδικής εργασίας. Διδάσκονται κατά περίπτωση στους μαθητές από το δάσκαλο.

5. Ομαδική εργασία: Υφίσταται όταν τα μέλη ομάδας συζητούν τους τρόπους με τους οποίους θα επιτύχουν το στόχο τους και ενεργούν προς τον σκοπό αυτό. Περιλαμβάνει επίσης συζήτηση της αποτελεσματικότητας των εργασιακών σχέσεων κατά τη διάρκεια της κίνησης προς την επίτευξη του στόχου καθώς και αξιολογική συζήτηση όσον αφορά την επίτευξη του στόχου αφενός και την προσωπική συμβολή του καθενός αφετέρου.

Η συνεργατική μάθηση διακρίνεται σε κλειστή συνεργατική (συνεταιριστική) μάθηση σε μικροομάδες-ζευγάρια (Cooperative) και σε ανοιχτή συνεργατική μάθηση σε ανομοιογενείς ομάδες (Collaborative).

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στη συνεργατική μάθηση

- *Σχεδιάζει δυναμικά μαθήματα για τη μεταβίβαση της μάθησης
- *Διδάσκει τους μαθητές πώς να μαθαίνουν
- *Αναπτύσσει την υπευθυνότητα των μαθητών
- *Προωθεί την ενεργή μάθηση
- *Διευκολύνει την αυτοαξιολόγηση των μαθητών
- *Ενθαρρύνει τους μαθητές
- *Προάγει την ενεργή συμμετοχή των μαθητών
- *Παρακινεί σε σκέψεις υψηλού επιπέδου
- *Διδάσκει άμεσες κοινωνικές δεξιότητες
- *Εξισορροπεί τις αλληλεπιδράσεις: του εκπαιδευτικού προς τον μαθητή, του μαθητή προς το υλικό, του μαθητή προς τον συμμαθητή

Ο ρόλος των μελών των ομάδων στη συνεργατική μάθηση

- *Θετική αλληλεξάρτηση
- *Ατομική υπευθυνότητα
- *Ανομοιογένεια των μελών
- *Κοινή ηγεσία
- *Εμπιστοσύνη του ενός προς τον άλλον
- *Ομαδικές συζητήσεις και αξιολόγηση των εργασιών και της αλληλεπίδρασης μεταξύ των μελών
- *Το μέγεθος της ομάδας ποικίλλει από 2-6 μέλη. Όσο λιγότερος είναι ο διαθέσιμος χρόνος, τόσο μικρότερη πρέπει να είναι η ομάδα. Ομάδες που επιλέγονται από τον δάσκαλο συχνά λειτουργούν καλύτερα από τις ομάδες που επιλέγονται από τους μαθητές *Μεγιστοποίηση της ετερογένειας

(μαθητές υψηλής, μέσης και χαμηλής δυνατότητας μέσα στην ίδια ομάδα)

Βασικοί όροι της συνεργατικής μάθησης

- *Οποιαδήποτε εκπαιδευτική δραστηριότητα είναι κατάλληλη για την συνεργατική μάθηση
- *Η αίθουσα είναι κατάλληλα διαμορφωμένη για να υποστηρίξει τη συνεργασία μικρών ομάδων και την εύκολη κίνηση του δασκάλου ανάμεσα στις ομάδες
- *Το υλικό τακτοποιείται σύμφωνα με το σκοπό του μαθήματος
- *Ο ακαδημαϊκός στόχος εξηγείται λεπτομερώς
- *Δόμηση θετικής αλληλεξάρτησης ζητώντας από τις ομάδες να παράξουν ένα ενιαίο προϊόν μάθησης
- *Δημιουργία του υλικού, συγκέντρωση των πληροφοριών
- *Καθορισμός των ρόλων για τα μέλη της ομάδας

Επίδραση της συνεργατικής μάθησης στη διδασκαλία με την βοήθεια του υπολογιστή Θετικές πτυχές της συνεργατικής μάθησης

- *Αναπτύσσει την αλληλοεξάρτηση
- * Βοηθά τους μαθητές να αναπτύσσουν επαγγελματική συμπεριφορά
- * Βελτιώνει τον αυτοσεβασμό και την εκτίμηση του σχολείου
- * Εξασφαλίζει ψυχική υγεία
- * Βοηθά τους μαθητές να αναπτύσσουν θετικές αλληλεπιδραστικές σχέσεις
- * Αναπτύσσει κοινωνικές δεξιότητες και δεξιότητες επικοινωνίας
- * Βελτιώνει τα εσωτερικά κίνητρα των μαθητών

- * Οι ομάδες παρέχουν ένα ακαδημαϊκό και προσωπικό σύστημα υποστήριξης των μελών τους
- * Αναπτύσσονται οι αντανακλαστικές και μεταγνωστικές ικανότητες του μαθητή καθώς εκείνος επιδιώκει να διευκρινίσει, να εξηγήσει και να δικαιολογήσει τη στάση του σε σχέση με τους άλλους
- * Προωθεί μεγαλύτερες ικανότητες κριτικής σκέψης
- * Τα γνωστικά αποτελέσματα που προκύπτουν ενισχύουν την βραχυπρόθεσμη και την μακροπρόθεσμη μνήμη
- * Ο μαθητής μαθαίνει να βλέπει ένα ζήτημα από διάφορες πλευρές
- * Βοηθά τον μαθητή να διαμορφώσει θετικές στάσεις απέναντι σε διάφορες θεματικές περιοχές που μελετώνται
- * Ευνοεί μεγαλύτερη επιτυχία υψηλών στόχων και μεγαλύτερη παραγωγικότητα μάθησης

Κριτική ενάντια στη συνεργατική μάθηση

- * Ο εσωστρεφής μαθητής υποφέρει
- * Οι μαθητές με χαμηλή αυτοπεποίθηση και αυτοεκτίμηση υποφέρουν εξαιτίας του φόβου της απόρριψης
- * Η ισότητα της συνεργασίας μπορεί να υπονομεύσει τους μαθητές που θέλουν να κάνουν περισσότερα
- * Απεμπλοκή από τις συνεργατικές διαδικασίες των λιγότερο ικανών μελών
- * Οι ικανότεροι μαθητές κάνουν λιγότερα από όσα μπορούν για να μη γίνουν τα «κορρίδα» της ομάδας

- * Τα μέλη με υψηλές δυνατότητες αναλαμβάνουν πάντα του ηγετικούς ρόλους σε βάρος των άλλων
- * Η προσπάθεια της ομάδας χαρακτηρίζεται από την ατομική ανικανότητα
- * Η υπευθυνότητα διαχέεται μεταξύ των μελών της ομάδας και προκύπτει χαλάρωση και τεμπελιά
- * Δημιουργείται αρκετές φορές καταστρεπτική σύγκρουση μεταξύ των μελών της ομάδας